ר' אליעזר היא דאמר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום הילכך אמרינן ליה אייתי אשם תלוי ואתני אי אכל ראשון שומן הוא אכל חלב ליהוי כפרה ואי לא ליהוי (א) נדבה ת"ר אכל ספק חלב ונודע לו ספק חלב ונודע לו רבי אומר אומר אני כשם שמביא חטאת על כל אחת ואחת כך מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת רבי יוסי ברבי יהודה ור' אלעזר (ב) ורבי שמעון אומרים אין מביא אלא אשם תלוי אחד שנאמר על שגגתו אשר שגג אפילו על שגגות הרבה אינו חייב אלא אחת אמר ר' זירא כאן שנה רבי (ג) ידיעות ספק מחלקות לחטאות רבא אמר אין ידיעות ספק מחלקות לחטאות אלא הכי קתני כשם שאם היתה לו ידיעה ודאי מביא חטאת על כל אחת ואחת כך אם היתה לו ידיעת ספק מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת א"ל אביי ואת לא תסברא דידיעות ספק מחלקות לחטאות דאי סלקא דעתך ידיעות (ד) [ספק] אין מחלקות לחטאות וחטאת אחת מביא אמאי מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת והתניא (ה) כללו של דבר כל שחלוקין בחטאות חלוקין באשמות אמר ליה רבא בר חנן לאביי ולדידך דאמרת ידיעות ספק מחלקות לחטאות אלא מעתה אכל כזית חלב לפני יום הכיפורים וכזית חלב אחר יום הכיפורים ויוה"כ במקום אשם תלוי קאי הכי נמי דמביא שתי חטאות הא בהעלם אחת אכלינון א"ל אביי ומאן לימא לן דיום הכיפורים מכפר (ו) על דלא מתידע ליה דילמא והוא דמתידע ליה א"ל רבא (א) (ז) הודע ולא הודע תנן איכא דאמרי אמר ליה רבא בר חנן לאביי מה אילו אכל כזית חלב שחרית ביום הכיפורים וכזית חלב במנחה ביוה"כ הכי נמי דמיחייב שתי חטאות א"ל אביי ומאן לימא לן דיוה"כ כל שעתא מכפר דילמא כוליה יומא מאורתא א"ל (ב) (ח) (רבה בב"ח תרדא) (ט) תניא הרי שבא לידו ספק עבירה ביוה"כ אפילו עם חשיכה פטור שכל היום מכפר (ג) מתיב רב אידי בר אבין (י) אכל ושתה בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאת אחת והא בין אכילה לשתייה אי אפשר דלא הוה שהות ביום דמתיידע ליה וכפר ליה (כ) דיוה"כ במקום אשם תלוי קאי וקתני אינו חייב אלא חטאת אחת ואי סלקא דעתך ידיעות ספק מחלקות לחטאות ליחייב שתי חטאות אמרי כי אמר ר' זירא לרבי הא רבנן היא והא מדסיפא רבי היא דקתני (ד) שתה ציר או מורייס פטור הא חומץ חייב ומני רבי היא דתניא חומץ אין משיב את הנפש רבי אומר אומר אני חומץ משיב את הנפש ומדסיפא רבי רישא נמי רבי אמרי סיפא רבי רישא רבנן איתיביה רבא אכל היום אכל למחר נהנה היום נהנה למחר אכל היום נהנה למחר נהנה היום אכל למחר (ה) ואפילו מכאן ועד שלש שנים מנין שהן מצטרפין זה עם זה ת"ל תמעול מעל ריבה ואמאי הא כיפר עליה יום הכפורים אמרי כי מכפר יוה"כ על איסורא על ממונא לא מכפר ואיבעית אימא כי מכפר יוה"כ על כוליה שיעורא על פלגא דשיעורא לא מכפר (ו) וכן אמר ריש לקיש כאן שנה רבי ידיעות ספק מחלקות לחטאות רבי יוחנן אמר אין ידיעות ספק מחלקות לחטאות אלא הכי קתני כשם שאם היתה לו ידיעה ודאי מביא (ז) על כל אחת ואחת כך אם היתה לו ידיעת ספק מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת בשלמא לרבי יוחנן היינו דקא תלי לאשם בחטאת אלא לריש לקיש חטאת באשם מיבעיא ליה קשיא ורמי דר' יוחנן אדר' יוחנן ורמי דריש לקיש אדריש לקיש (ח) דתניא שני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך בראשון ולא נכנס בשני ונכנס (ט) (פטור בשני ונכנס חייב הלך בראשון ונכנס) והזה ושנה וטבל והלך בשני ונכנס חייב

רבי

והתניא כל שחלוקות כו'. ואף על גב דר' יהודה קאמר לה לעיל (דף טו:) מכל מקום לא משמע דפליג עליה רבי בהא ולרבי יוסי ברבי יהודה (א) הכי פירושו כל שחלוקות לחטאות כגון חלב ודם פיגול ונותר חלוקין לאשמות דצריך להביא אשם תלוי על כל אחת ואחת אבל בידיעה לא קמיירי (א) וגם לרבא הכי פירושו כל שחלוקות לחטאות בידיעת ודאי חלוקות לאשמות בידיעת ספק: **אלא** מעתה אכל כזית חלב לפני יוה"כ וכזית לאחר יוה"כ. דהשתא איכא שתי אשמות אכילת חלב דלפני יוה"כ כיפר יוה"כ במקום אשם ואכילת חלב דלאחר יוה"כ הביא עליו אשם והשתא איכא ב' אשמות הכי נמי דאם נודע לו אחר כך על שניהן שיביא שתי חטאות והא אכלם בהעלם אחת אלא לא מייתי ואם כן שמע מינה דהאי כללא כל שחלוקין כו' ליתא שהרי הכא איכא ב' אשמות וליכא כי אם חטאת אחת: **אמר** ליה דילמא יום הכיפורים אינו מכפר אלא אם כן הודע. ועתה יש שתי חטאות כמו שתי אשמות. אמר ליה רבא בר רב חנן תרדא רבא בר רב חנן היה חבר אביי כדאיתא פרק (ו) כילד מברכין (ברכות דף מו): (ז) **הא** דנקט חלב שחרית ביום הכיפורים ולא נקט מילתא דהיתר וחייב קרבן עבור יום הכיפורים עצמו דאסוריה באכילה דאם כן צריך למינקט ככותבת שהוא שיעור אכילת יום הכיפורים ונקט שיעור זוטא ולכך נקט כזית חלב שהוא פחות:

ר' **אליעזר היא**. הילכך ליכא למימר חולין לעזרה נינהו: **ואתני אי ראשון שומן אכל**. ודאי השני חלב ואי אכל ודאי חלב (ב) מספקא ליהוי ליה כפרה להגין עליו עד שיודע לו ויביא חטאת ואי לא ליהוי נדבה: **ונודע לו**. שספק הוא: **כשם**. שאם יודע לו באחרונה שכולן ודאי חלב היו (ג) ודאי ליהוי מביא חטאת על כל אחת ואחת דידיעות ספק שבינתים מחלקות לחטאות דלא הוי העלם אחת: **כך מביא אשם תלוי על כל אחת**. כל זמן שלא נודע לו ידיעה ודאית: **כאן שנה רבי**. כדפרישית (ה): **אלא מעתה אכל כזית חלב קודם יום הכיפורים וכזית חלב לאחר יום הכיפורים**. ושניהם בהעלם אחת: **במקום אשם תלוי**. כדקתני בפ' בתרא (לקמן כה.) חייבי אשמות תלויים שעבר עליהן יום הכיפורים (ד) (יג) אי והוה ליה כידיעת ספק: **דילמא**. הא דאמרינן יום הכיפורים מכפר והוא דמתיידע ליה (יד) שספק חלב אכל: **הודע ולא הודע תנן**. בפ"ק דשבועות (דף יג:) מפרש בגמרא בין שנודע לו ספקו בין שלא נודע לו ספקו קודם יום הכיפורים יוה"כ מכפר אלמא אף על גב דלא מתיידע ליה לגמרי מכפר: **תרדא**. (ה) שוטה. לשון אחר עלל: **אכל ושתה בהעלם אחת**. ביום הכיפורים: **אינו חייב אלא אחת**. דשתיה בכלל אכילה: **דמתיידע ליה**. כלומר (טו) אי יש שיעור דהוי אפשר לאודועי וכיון דאיכא שהות דיום הכיפורים בנתיים כדי ידיעה קם ליה ההוא שיעור במקום (ו) ספק ידיעה באשם תלוי: **רבנן היא**. ר' יוסי ור' אליעזר: **אכל היום**. משל הקדש שוה חצי פרוטה: **נהנה**. במידי דלאו בר אכילה: **ומכאן עד ג' שנים**. ובהעלם אחד (טז): **הא כפר עליו יוה"כ**. שבינתים על חצי שיעור קמא ואי ידיעות ספק מחלקות הא הוה יוה"כ כידיעת ספק ואמאי מצטרפין: **הייני דתלי לאשם בחטאת**. דכשם שאם היתה ידיעה ודאית בנתיים היתה מחלקת לחטאות דכתיב (ויקרא ה) או הודע אליו חטאתו כך ידיעת ספק מחלקת לאשמות ומביא אשם תלוי על כל אחת ואחת אלא לר"ל לקיש חטאת באשם איבעי ליה למיתלי כשם שידיעת ספק מחלקת לאשמות כך מחלקת לחטאות ולכשיודע לו באחרונה יביא חטאת על כל אחת ואחת דהא עיקר ידיעת ספק באשם כתיבא: **אחד טמא ואחד טהור**. ואין ידוע איזה טמא ואיזה טהור: **ולא נכנס**. למקדש: **בשני ונכנס**. למקדש (יז): **חייב**. על ביאת מקדש דממה נפשך איכא ידיעה ודאית וטמא הוא שהרי הלך (ז) בשתיהן: **בשני ונכנס**. ובכניסתו בשני נעלמה ממנו טומאה דכניסה ראשונה חייב:

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פי"ח מהלכות שגגות הל' ו [ופסק כרבי וכסתם משנה מבואר בכ"מ]:
יג ב מיי' שם הלכה ח:
יד ג מיי' שם פי"ח הלכה ט:
טו ד מיי' שם פ"ג הלכה ט:
טז ה מיי' שם פ"י הלכה ה:
יז ו מיי' פ"ג מהלכות שביתת עשור [illegible]:
יח ז מיי' פי"ח מהלכות שגגות הלכה ז [ז]:

מוסף רש"י

אכל ספק חלב. חתיכה ספק חלב ספק שומן, ונודע לו. לאחר זמן שהיא ספק חלב והרי הוא באשם תלוי, וחזר ואכל ספק חלב ונודע לו שספק חלב אכל (שבועות יט.). על שגגתו אשר שגג. בפרשת אשם תלוי כתיב (שם). ידיעות ספק מחלקות לחטאות. והכי קאמר רבי כשיודע לו לאחר זמן שחלב היה, יביא חטאת על כל אחד ואחד, שידיעת ספק שהיתה לו בינתים מחלקתם דלא ניהוי שני זיתי חלב בהעלם אחד, כך כל זמן שלא נודע לו שהן ודאי חלב אלא ספק חלב מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת, אלמא מדקתני שמביא חטאת על כל אחת סבירא ליה ידיעות מחלקות לחטאות (שם). תרדא. אין לב (ב"ק קה. [illegible]) [illegible] (ב"מ כה.). **אבל ושתה בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאת אחת**. יחד שמא היא, לאכילה ושתיה מחד קרא נפקא (יומא פא.). **ואפילו**. לא השלים אכילתו, **מכאן ועד שלש שנים**. מנין שהוא חייב (מעילה יח:). **אחד טמא**. מה קנה בו ואי אפשר להלך שלא יאהיל (שבועות יט.). **והלך בראשון**. ולא ידע אם נטמא אם טהור, **ולא נכנס**. למקדש. **בשני ונכנס**. וחזר והלך בשני ויודע שהלך בשניהם והרי הוא טמא ודאי, ונכנס למקדש בהעלם טומאה שנתעלם ממנו. **טומאה, חייב**. קרבן עולה ויורד, שיש כאן בתחלה ידיעה ודאית (שם). **הלך בראשון**. ויודע שהוא ספק טמא. **ונכנס**. למקדש בהעלם טומאה. שסכה תלויה בספק זו, **והזה ושנה**. הזה בשלישי ושנה בשביעי. **וטבל והלך בשני**. ויודע שהוא ספק טמא, **ונכנס**. למקדש בהעלם טומאה, **חייב**. או ממנה תלה לאשונה או ממנה תלה שניה, דמה נפשך או תלה לאשונה או תלה שניה בטומאה היתה (שם).

שיטה מקובצת

א) ליהוי ליה כפרה: ב) אלעזר ברי שמעון את ר' נמחק: ג) ידיעות ספק מחלקות לחטאות ה"מ לפירוך מאי כשם כדפריך לקמן לרשב"ל: ד) ידיעות ספק אין: ה) כללו של דבר כל שחלוקין לחטאות חלוקין לאשמות אבל כזית חלב לפני יוה"כ [וכזית חלב אחר יוה"כ] דהשתא איכא שתי אשמות יוה"כ הוי במקום אשם וכפר על כזית ראשון אי הוי ספק חלב ואחר יוה"כ יביא אשם תלוי על הזית השני ה"נ דמייתי שתי חטאות על שניהם כשיודע לו שאכל חלב והא בהעלם אחד אכלינהו ואפילו ידיעה ספק אין ולדבריו אין הכלל כל שחלוקין לחטאות חלוקין לאשמות קיים שהרי יש כאן שני אשמות ואין כאן אלא חטאת אחת כך פי' התוס' אבל מדקאמר ולדידך דאמרת ידיעת ספק מחלקת לחטאות משמע שאין פריך כך אלא ה"מ לדידך דאמרת [דידיעתו] ספק מחלקות לחטאות כמו שמחלקות באשמות ואפ"ה שאינו ראוי שידיעת ספק תחלק בחטאות (תחלק) כיון שאינו מביא (אלו) [אלא] בידיעה ודאית אלא שאתה [רוצה] לומר אותו מכלל זה כל שחלוקין לחטאות חלוקין לאשמות א"כ כל דבר שמחלק באשמות מחלק בחטאות ויוה"כ כיון שמחלקת באשמות יש לחלק נמי בחטאות וזה אי אפשר כיון דליכא ידיעה כלל וא"כ אין הכלל אמת לענין יוה"כ הילכך ספק ידיעה נמי לא תלמוד ממנו וכן יש לפרש כל שחלוקין בחטאות דהיינו ידיעה ודאית חלוקין באשמות בידיעת ספק וכן אתה צריך לפרש גבי כזית חלב [שחרית] וכזית [חלב במנחה] בהעלם אחת [אכל היום ואכל למחר] (ונבי) [אמאי] הא [כיפר עליה יוה"כ] ואי [ס"ד ידיעות ספק מחלקות] [באשם תלוי] וא"כ יוה"כ כחטאת (מה) חטאת [אם הפסיק] א) בשתי חצאי [היום] לעשות ונודע לו לא יצטרפו [illegible] הרא"ש ז"ל כל שחלוקין כו' ואי אין ידיעות ספק מחלקות לחטאות כיון דס"ל לרבי דמחייב אשם תלוי על כל אחת [illegible]

מסורת הש"ס

א) שבועות יט: ע"ש, ב) [לעיל ח: טו:], ג) [שבועות כ: לקמן כו.], ד) [נ"ל רבה בר חנן תרדא ופי' של תרדא שוטה מוכיח ריך ערוך ערך פרד וע' רש"י ב"ק קה: וב"מ כה:], ה) [נ"ל חנן], ו) [לקמן כה.], ז) [יומא פא.], ח) יומא פא., ט) [מעילה יח: ע"ש], י) [שבועות יט: כל הענין עד סופו], כ) [שבועות יט.] תוספתא דשבועות פ"א ה"ט, ל) רש"ק מ"ו, מ) [לעיל יז: כמשנה], נ) נ"ל אחת, ס) נ"ל ידיעת ספק, ע) [נ"ל כילד מהתחסן בירוקין דף מו.]

תורה אור השלם

1. וְהֵבִיא אַיִל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ לְאָשָׁם אֶל הַכֹּהֵן וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שִׁגְגָתוֹ אֲשֶׁר שָׁגָג וְהוּא לֹא יָדַע וְנִסְלַח לוֹ: ויקרא ה יח

2. נֶפֶשׁ כִּי תִמְעֹל מַעַל וְחָטְאָה בִּשְׁגָגָה מִקָּדְשֵׁי יְיָ וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַייָ אַיִל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם: ויקרא ה טו

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ל רבא תרדא הודע: (ב) רש"י ד"ה ואתני וכו' ומספקא. נ"ב ר"ל או מספקא: (ג) ד"ה כשם וכו' שכולן ודאי חלב היו ראוי להיות מביא: (ד) ד"ה במקום אשם וכו' יום הכיפורים פטורים והוה ליה: (ה) ד"ה תרדא. נ"ב ועיין מגילה דף כ' פרש"י לשון שעמום: (ו) ד"ה חייב על ביאת וכו' הלך בשתיהן ובכניסתו נעלמה ממנו טומאה הס"ד והשאר נמחק ונ"ב כן פרש"י בשבועות דף י"ט:

רבינו גרשום

ידיעה אלא לבסוף חייב על כל אחת ואחת חטאת מפני שהן שמות מוחלקין: כך על לא הודע שלהם. שנודע לו שספק חלב ודם ונותר אכל מביא אשם תלוי על כל אחד: חתיכה אחת שנינו. ברישא דמתניתין: וחייא בר רב אסי חתיכה אחת מבי חתיכות. א' של חלב וא' של שומן שנינו דלא ידע אי זו אכל: במאי פליגי. מכדי בין למר בין למר חייב באשם תלוי במאי פליגי: רב אסי סבר יש אם למסורת מצות כתיב. ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשותה אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה היינו חתיכה אחת ספק חלב ספק שומן שמצוה שלא לאוכלה: יש אם למקרא מצות קרינן. היינו ב' חתיכות של ספק שמצוה שלא לאוכלן: לא תיתלו בתר איסכא. להפך אחר קושיות יכול לשנויי לבו כו': עד שישגגו בבי מצות. בב' חתיכות דקסבר יש אם למקרא ומצות קרינן: כוי. דלא הכריעו בו חכמים אם מין חיה אם מין בהמה חייבין על חלבו אשם תלוי והא כוי חתיכה אחת היא: אמר ליה ר' אלעזר. אית ליה אם למסורת מצות כתיב: ספק בן תשעה לראשון. כגון הבא על יבמתו בתוך ג' חדשים שמת אחיו ואשתו ילדה לסוף ז' חדשים והרי הוא ספק אם בן תשעה הוא ושל ראשון או בן שבעה ושל אחרון יוציא דשמא הוולד בן של ראשון הוא ולא היתה זקוקה לו וקא עבר עלה משום אשת אח והולד כשר ממה נפשך אם בן ראשון הוא הרי הוא כשר ואם בן אחרון הוא הרי הוא כשר: וחייבין. שניהם אשם תלוי שזה חזר לא ידע שהיא מעוברת והא אשה זו דחתיכה אחת היא וקתני דחייב באשם תלוי: הא נמי ר' אליעזר היא דסבירא ליה דיש אם למסורת: נמצא על שלו טמאין וחייבין קרבן. דאמרינן בנות ישראל משמשות בבי עדים אחד בעילה בודקות עצמן אם טהורות הן אחד לו ואחד לה. בעד אחד מקנחת בעלה לראות אם יש בעד כלום דם ובעד אחד מקנחת את עצמה. אם נמצא על עד שלו דם טמאין ובידוע דבשעת בעילה היתה נדה. וטמאין כל הטהרות שנגעו אחר מיכן וחייבין בקרבן חטאת על הנדה דשוגגין היו וכן אם נמצא דם על עד שלה: איחייס. פירש לאלתר אחר בעילה טמאין נמי וחייבין בקרבן דבידוע דבשעת בעילה היתה נדה: נמצא על עד שלה לאחר זמן. שבא עליה כגון שלא בדקה עצמה לאלתר לאחר בעילה אלא לאחר זמן ומצאה דם טמאין מספק דספק אם בשעת בעילה היתה נדה וספק שמא לאחר מיכן ראתה הילכך טמאין מספק וכל הטהרות שנגעו למפרע משעת ביאה תולין לא אוכלין ולא שורפין: ופטורין מן הקרבן מחטאת: ותני עלה וחייבין באשם תלוי. והא אשה זו דחתיכה אחת היא וקתני דחייבין באשם תלוי: [illegible]

[illegible]

א) ע"כ שייך לדף יח ע"א

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones